

ANT·B·SVOJSÍK

ČESKÝ

SKAUT

Cena 20 hal.

PRVNÍ ČESKOU SKAUTSKOU PUBLIKACI
ČESKÝ SKAUT

VYDAL
PŘÍLOHOU ČASOPISU SKAUTING
JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČESKÉ REPUBLIKY
TISKOVÉ A DISTRIBUČNÍ CENTRUM

PRAHA ÚNOR 2002
3. VYDÁNÍ

ČESKÝ SKAUT

ÚVODEM K NOVÉ NÁRODNÍ
NAŠÍ INSTITUCI

NAPSAL
ANT. B. SVOJSÍK

CENA 20 h.

V PRAZE

ČESKÉ LIDOVÉ KNIHKUPECTVÍ A ANTIKVARIÁT JOSEF SPRINGER V PRAZE I. FILIÁLKA: KR. VINOHRADY. – TISKEM DR. ED. GRÉGRA A SYNA

Zdravá, ušlechtilá a snaživá mládež je nejdůležitějším problémem českého národa.

Z Anglie, země vynálezů, podnikavosti a sportu, z této země praktického názoru na život a vážného bádání o výchově, přicházejí k nám zprávy o zajímavé novotě na poli výchovy. Jméno „Boy Scout“ (čti Boj Skaut) v ostrovní říši rychle zdomácnělo, rychle stalo se populárním ve všech částech obrovské říše britské, a lavinou šíří se i do jiných států: Německa, Ruska, Rakouska, Itálie, Francie¹ aj. Teprve tři léta (od r. 1908) trvá tato organizace a již má přes milion anglických hochů ve svých řadách. Je to zajisté vrůst úžasný.

Jest tomu již hezká řada let od zavedení tělocviku, sportu a her na naše školy. Mnoho jsme od nich očekávali, a bylo by již na čase, aby výsledky se objevily. Pohříchu není tomu tak. Promluvte s kterýmkoli paedagogem a vždy uslyšíte stesky na další klesání tělesné a duševní úrovně naší mládeže, klesání zájmu o veřejné otázky, nutnost dále omezovati učebnou látku, snižovati požadavky atd. Jsem horlivým stoupencem zavedení praktičtějšího směru do vyučování na školách, ale k těm, kdož stále mluví o přetěžování žactva, nepatřím. Je jisto, že s jistého množství vědomostí nesmí škola dále slevovati, jinak vychová pseudointeligeni, generaci povrchních názorů, lenochů a lajdáků, malého národu, jakým jsme my, do krajnosti nebezpečnou. Stálým ohledem na slabochy, nehodící se k studiu, **ničeho se nespraví**, nýbrž zhoršují se jen poměry na úkor nadaných i celkových výsledků. Škola má opatřiti potřebnými vědomostmi, naučiti houževnaté práci, a nedostojí-li tomuto svému úkolu, špatně připravuje pro život. Od sportu a tělesné výchovy vůbec očekávali jsme, že dodá naší mládeži ostatní vlastnosti, nezbytné pro dnešní příkrý boj životní, nezbytné, má-li jednou dojít k žádoucímu hospodářskému osamostatnění našeho národa, jež je dosud v počátcích. V Anglii a Americe, kde nejvíce sporty se pěstují, mohou jasně ukázati na znamenité jich výsledky, tam sporty s veřejným životem srostly, skutečně také k vážnému životu vychovávají, neubírají zájmu o umění, vědu a záležitosti veřejné. Není-li tomu tak u nás, ba je-li tomu u pěstitelů a odchovanců sportu u nás často právě naopak, nutí to zajisté k vážnému přemýšlení. Tělocvik a sport sám nestačí k výchově naší mládeže, zejména ne k výchově charakteru.

Všechny tyto a mnoho podobných úvah táhlo mi hlavou, když přijížděl jsem o posledních prázdninách po delší době opět k bílým břehům Albionu, abych na vlastní oči² uviděl zajímavou organizaci skautů, o níž jsem mnoho pozoruhodného již dříve četl a slyšel³. Zajel jsem tentokráte do Anglie⁴ jen kvůli ní. Letní doba není pro studium tělesné výchovy v Anglii přízniva. I ve školách přestává pravidelné vyučování tělocviku. Kamkoli se obrátíš, všude setkáš se jen s kriketem; z ostatního uvidíš velmi málo a ne ve formě pro Anglii typické.

Anglomanie, jež stala se u nás v posledních letech modou, jest mi cizí, a měl jsem hojně pochybností i vůči zprávám o skautech. Nedlouhý pobyt v Anglii a styk s nimi, zaplašil však záhy nedůvěru a přesvědčil mne o tom, že jedná se skutečně o věc dobrou, praktickým Angličanem dobře rozmyšlenou i organizovanou. Šťastně využito jsou v ní přirozené ná-

klonnosti k volnému životu v přírodě, touha po romantice, v půvabných hrách uskutečněny nejmělejší sny hochovy a užito jich k vybudování nejkrásnějších vlastností, jež mohou zdobiti jinocha a mladého muže. Přísná praktickým duchem v rodině i ve škole nesená výchova anglická doznala tu šťastného doplnění; anglické hřiště má v ní rovnocenného společníka, částečně i soupeře. Jest příznačno, že je to Anglie, v níž vzniklo i toto nové hnutí, že šíří se do celého světa z téže Anglie, jež byla před málo léty ostatním státům vzorem pro zavádění her a sportů.

Rychlé rozšíření skautů ve vlastním domově jest jim nejlepším doporučením. Na svých zvycích a tradicích lpící Anglie uzavírá se novotám, vzdoruje přívalu mody a chrání žárlivě své instituce přede vším, co by mohlo je poškoditi.

Angličané nečiní koncessí ani svým institucím, neprokáží-li záhy dostatek životnosti. Pro toto rychlé rozšíření svědčí tak příznivě o skautech a vzbudilo podiv i v samé Anglii.

Bylo to za krásného sobotního odpoledne letos ke konci července, kdy vyjel jsem s přítelem asi 13 mil za Londýn, abych na vlastní oči spatřil zajímavý způsob života mladých Londýňanů ve volné přírodě. Na rozsáhlých paloučích, lemovaných lesy, hraje tam na tisíce výletníků londýnských rozmanité hry a pořádají vážné i žertovné závody. Po četách⁵ skautů v Epping Forestu není nikde ani stopy, také marně se po nich dotazujeme.

Jdeme tudíž nazdařbůh do lesa a hle, štěstí nám přeje. Za čtvrt hodiny dojdeme skupiny osmi hochů asi jedenáctiletých. Z daleka poznáváme v nich skauty dle širokých, burských⁶ klobouků, šedo zelených kabátků⁷ a kalhot s pásem a tmavomodrých šátků, volně uvázaných na tmavé šíji. Jdou porůznu a pozorně naslouchají výkladům svého průvodce, asi dvacetiletého muže. Jakmile je oslovíme, všichni zastaví a osm párů velikých očí z ušlechtilých tváří zírá na nás. Tisíc životů vidíš v každém z nich. Jejich klidné a určité odpovědi mile hochy doporučují a upomenou tě ihned na přímou, rozpaků neznající mládež americkou. Vůdce ochotně nás seznamuje s posláním skautů, přesvědčivě vykládá o úpadku racy i nutnosti nápravy návratem ku přírodě a naváděním mládeže k rozumnému životu. Kde táboří dnes hlavní oddíl skautů v této krajině, sám neví. Loučí se s námi vlídným úsměvem.

Jako praktický Angličan užil ihned naší schůzky a dal nás, cizince, na další cestě lesem svými svěřenci nenápadně sledovati. Kdo nezná jejich způsobu stopování, sotva by to zpozoroval. Zasvěcenému prozradí jejich blízkost občasný skřek ptáka věrně napodobený. Ohlédnete-li se náhle, snad zahlédneme i hlavu neopatrného začátečníka proti všem pravidlům rychle zmizeti za keřem nebo kamenem. Svého úkolu nevzdali se hoši ani tehdy, když přecházeli jsme rozsáhlou mýtinou a i tam plížili se někteří, chránění příkopem ve větší vzdálenosti za námi.

Slunce sklánělo se již v dálce za vrchy, když objevili jsme dle kouřů, vznášejících se nad lesem, jejich hlavní tábor. Asi šedesát⁸ hochů budovalo jej na mírně sklánějící se stráni poblíž lesa. Jak čilý ruch panuje v táboře skautů! Na všech stranách hemží se to hochy při nejrozmanitější práci. Vše jde v vzorném, všem známém pořádku. Neslyšíte napomínání, ani rozkazů, neuslyšíte ani hádek, ani projevů nespokojenosti. Jedni zatloukají koly, přivazují k nim provazce a zvedají veliké bílé stany, druzí vykopávají stružky kolem nich a opodál pří-

kopy na odpadky, jiní přehrazují potok k nabírání pitné vody a o něco níže po proudu k utvoření nádržky na omývání a koupání, jiní přivázejí na primitivně zhotoveném vozíku potraviny z osady asi čtvrt hodiny odtud vzdálené, opět jiní zašli hlouběji a shánějí suché dříví a klestí na oheň, kde již hoši – kuchaři obratně v kotlech připravují chutnou polévku a míchaná vejce s uzeným masem. Co chvíli máte příležitost obdivovati jejich zručnost v zacházení se sekyrou, motykou i měchačkou, stejně jako jejich smysl pro dobrovolnou kázeň, prospěch celku a svornost při rozdělení jídel a lůžek.

Chvíle po večeri věnuje se vážným rozhovorům o úkolech člověka – občana, o účinném vlastenectví, o škodlivých účincích lihových nápojů, tabáku apod.

Nevyhýbají se ani debatám o alkoholismu, účincích tabáku, pohlavních poblouzněních a otázkách náboženských. Dobře postřehli, že mravní a vzdělávací výchova nesmí přestatí na dvou neb třech přednáškách za rok, i kdyby tyto byly sebe účinnější. Cítí, že nutno sledovati každé hnutí duše hochovy, v každém počínání životním státi při něm s účinnou radou, vhodným příkladem, vychovávati svědomí hochovo k stálé kontrole každého činu i myšlenky, vzbuditi v něm smysl pro čest a pravdu.

Zatím nastala nádherná červencová noc. Hluboké nebe jakoby posel hvězdami. Z rozhovoru ihned seznáváte, že hoši vyznají se stejně výborně v tom nevylicitelně krásném obraze nad svou hlavou, jako v terénu pozemském kolem sebe. Někteří poznávají bezpečně všechna význačná souhvězdí letního nebe. Před spaním přecvičí si jednotlivě několik cvičení dechových a Müllerovým podobných, působících na celé tělo, odběhnou omýti neb vykoupati se k potoku a za krátko pohrouží se ve stanech i po různu na zemi ve zdravý, vydatný spánek. Jen dva zůstávají vzhůru a střídají se ve střežení tábora.

Šťastní hoši! Zde spíte klidně na volných nádrech matky přírody ve zdravém, svěžím vzduchu lesním, šťastnější než synek největšího boháče v nádherném paláci. Který z vás poznal by jinak kouzlo těch nocí? Vyrostli byste, mluvili a horovali o krásách jejich dle líčení básníka, hudebníka a štetce malířova, ale málo který z vás prožíval by je od prvního záblesku hvězd ve všech fásích, s tajemnými zvuky jejich až po chvíli, kdy růžové paprsky sluneční za jásavého koncertu ptactva ozlatí vrcholky stromů. Ať vás přivedla sem vážná snaha nebo touha po romantice tohoto života, stejně vzpomínati budete jednou těchto okamžiků jako nejkrásnějších, nejšťastnějších, nejvolnějších ve svém životě. Často také v duchu zalétám do studentských let, kdy celé prázdniny trávil jsme na cestách, třeba po tři neděle nespali pod střešou, volně žijíce v přírodě, neohlížejíce se ani na sychravé počasí, ani na bouře sněhové na horách. Byť i nebylo tehdy toho klidu a bezstarostnosti jako v pohodlném táboře skautském, byť i nedostatek finančních prostředků a vypravení byl nám připravil nejednu trapnou chvíli, vzpomínám přece těch dob jako nejkrásnějších okamžiků celého mládí.

Kdo podobný život prožil, mnoho mu děkuje a rychle k němu opět přilne.

Co tu kouzla a romantiky, po níž tak prahne duše hochova! Spatříte-li jednu skauty v táboře, věru nebudete se diviti těm desetitisícům a dnes již mnoha statisícům Powellových stoupců. Tak táboří v Starém i Novém světě, na polokouli severní i jižní a těší se v náručí přírody nejkrásnějším, nejvolnějším chvílím celého svého života. Hezký obrázek přinesly an-

glické illustrované listy v těchto dnech: Tábor skautů austrálských ukládá se k spánku v noci svatomikulášské. Na každém stanu visí několik punčoch, připravených k nadílce. Tábor nemá připravitel hochy o čistě dětské radosti života.

Pro nás nejdůležitější otázkou je, zda s organizací skautů mají být také u nás podniknuty pokusy, a v jaké formě má se to státi. Rozhodl jsem se hned v Anglii, že příštím jarem pokusy v tom ohledu najisto učiním⁹. Za tím účelem vešel jsem v jednání s jejich zakladatelem, generálem Baden-Powellem (čti Bádén-Poelem) a postaral se o překlady odborné literatury¹⁰, již u nás nic příbuzného dosud není. Ovšem nelze tu přestat na pouhých překladech. Je nutno všechna díla přepracovati pro naše poměry, jež jsou v ohledu geografickém, historickém, společenském i právním úplně jiné. Základním spisem skautování je kniha Baden-Powella „Scouting for Boys.“ Německé vydání díla pod jménem „Das Pfadfinderbuch“, zpracované Drem Lionem s řadou spolupracovníků¹¹, nedostihuje v mnohém anglického originálu. České zpracování zamýšlím nejdéle počátkem dubna odevzdati veřejnosti. Dal jsem i podnět ke schůzi „Sdružení pro výzkum dítěte“, odboru České Zemské komise pro ochranu a péči o mládež, kde promluvil jsem u přítomnosti zástupců školních úřadů a všech stupňů škol, obecnou počínaje až po universitu, o celém skautském hnutí podrobněji, a ve volném rozpravu pojednalo se o něm zásadně, i o způsobech, jak bylo by nejvýhodněji u nás postupovati, zda v některé organizaci stávající, či v instituci samostatné. Jmenovaná schůze, jež vyslovila se o tomto typu výchovy co nejpříznivěji, přednáška v Pražském Sokole i veřejné přednášky a články zajisté záhy dají dostatek příležitosti k živé výměně názorů. V Haliči zavádějí skauty při jednotách sokolských a časopis jejich pod jménem „Skaut“ právě vešel v život. Militaristický ráz a účely skautů polských u srovnání s anglickými vystupuje značně do popředí.

Mým pevným přesvědčením je, že kdyby bylo Sokolstvo před léty včas učinilo odbory pro sport a hry, bylo by velice získalo, počet členstva mohl se téměř zdvojnásobiti, nebylo třeba mnoha zbytečných společků bez vyšších cílů a celé hnutí sportovní u nás mohlo být značně zušlechtěno a v rozumných mezích drženo.

Vzpomínám toho nyní, když vzniká nová organizace pro tělesnou výchovu¹². Dnešní výchova dorostu v Sokole podobá se jako vejce vejci cvičení členstva. Není to správně. Také svěřování dorostu cvičitelům méně zkušeným není věci na prospěch. Vždyť cvičí se s dorostem vše možné, co jen dovede. V organizaci skautské jsou hoši právě jen do 18 let, nebyla by tudíž organizaci sokolské na závalu, naopak příprava něčím odlišným, svou přirozeností pro dobu vzrůstu mnohem příhodnějším, byla by věci sokolské na prospěch. Najisto by ubýlo stesků, že právě dorost velmi často později mívá řady sokolské. Duševní život jinocha od patnácti do dvaceti let mění se úžasnou měrou; co těšilo mladíka v 16 letech, zřídka dovede cele zaujati mladého muže. Černohorci nevyhánějí nadarmo děti z chrámů. Uvádím to vše, neboť jsem pevně přesvědčen, že přijetím programu podobného skautskému pro dorost by Sokol velice získal.

Doufám, že i naše vůdčí kruhy sokolské dobře seznámí se s novým typem výchovy anglické, než o věci se bude rozhodovati. Nás nesmí uspokojiti svalové siláctví a akrobatická obratnost několika vynikajících jednotlivců. Hlavní zřetel nutno obrátiti k povznesení všeobecné

zdravotní úrovně a tělesné zdatnosti a současně všemi prostředky se starati, aby vlastnosti ty staly se zdrojem energie a zvýšené produktivnosti jednotlivce i celého národa.

Skautování jest nejkrásnější z cest přirozené výchovy. Vane z ní cosi zdravého, jako ovzduší Řecka, proto bylo by neodpustitelnou chybou nepřivlastniti si jí.

Sir Baden-Powell vyznamenal se za války burské při obhajování města Mafekingu hlavně tím, že vycvičil a výborně používal čet mládeže. Mladí hoši vynikli odvahou a znalostí terénu často nad dospělé vojíny. Známým stal se tehdy výrok jednoho z nich, jenž byl upozorněn na nebezpečí poranění nepřátelskou střelbou při dovážení zpráv: „Jednu na svém kole tak rychle, že žádná střela mne nedostihne.“ Po válce oddal se Powell úplně studiu výchovy mládeže, odvážnou rukou sáhl až k samému kořenu a řadou zdravých myšlenek a návrhů vytvořil svůj vlastní způsob výchovy, jenž na ráz získal mu v anglické mládeži statisíce stoupenců¹³. Powell sám jest typickým představitelem všech vynikajících vlastností Britů, jemuž obsáhlé vzdělání a cesty po celém světě vykopané nad to vtiskly ještě mnohý význačný rys. Ujasněný názor životní, praktický duch a bohaté všestranné zkušenosti zirájí z každé řádky prostě psaného jeho díla.

V Anglii těší se skauti nezměrným sympatiím, všech vrstev obecnstva. Anglický král sám přijal nad nimi protektorát a stal se jejich nejvyšší hlavou – patronem. Žádná význačná událost neodehraje se dnes v Anglii bez nich. Pečovali o pořádek při pohřbu krále Eduarda, a každý dbal jejich pokynů více než vojáků. K letošní korunovaci dostavilo se jich na třicet tisíc ze všech končin světa, roznášeli na ulicích, jimiž ubíral se průvod, pitnou vodu a ošetřovali onemocnělé. Nastane-li velký požár, ihned sejdou se skauti z okolí, utvoří řetězy bezpečnější a lépe respektované, než kordony policie. Prosté, typické jejich obleky spatříte všude, kde třeba pomoci, a celá řada jich byla již vyznamenána za obětavé zachránění lidských životů. Při tom nijak nezanedbávají svých povinností jako studenti, učedníci apod., ba jsou právě chváleni jako nejsnaživější, nejvážnější pracovníci, a z mnohého lehkomyslníka učinila výchova v řadách skautů nejpilnějšího hochu.

Skautem může se svolením rodičů státi se každý slušný hoch mezi desátým a osmáctým rokem věku, jenž zaváže se plniti zákony skautů. Života školního tato organizace nijak neruší. Hoši scházejí se jen občasně¹⁴ na večer ve svých školách neb klubovnách. Nájemné platí z peněz, jež si vydělají, prostý nábytek v nich vyrobí si sami. Na sobotu a neděli – „konec týdne“ – odcházejí do přírody, aby tu, jak říkají naši čeští krajané v Americe, „kampovali“. Krásný tento sport jinde tak oblíbený, jest u nás pohříchů dosud věci téměř neznámou.

Skautování možno prováděti v internátech, na feriálních osadách, v městech i na venkově, a jest přístupno žákům, studujícím i řemeslnickému a obchodnímu dorostu.

Dle schopnosti a náklonnosti mohou si skauti zvolit různé obory práce, jistá zručnost při veškerých pracích vyžaduje se však od každého. Tyto schopnosti musí prokázati, chce-li se státi z nováčka skautem druhého a později prvního stupně. Při zkouškách musí vykázati, že umí plovati, a to i v šatech a vynésti druhu na břeh, křísiti zdánlivě mrtvého, vykonati a vypsat cestu větší 15 mil, stanoviti směr bez kompasu, poslati a přijmouti zprávu semaforem neb

vlajkou, čísti správně mapu a zhotoviti ji v hlavních rysech, odhadovati vzdálenost, výšku, váhu a velikost prostoru nejvýš s 25 proc. chyb, sledovati stopu na vzdálenost půl angl. míle, zhotoviti některé předměty neb stroje (např. aeroplan¹⁵, jenž se musí po jistou dobu udržeti ve vzduchu) ze dřeva neb kovu, rozdělati oheň s použitím pouze dvou zápalek, uvařiti polévku, stáhnouti a k jídlu upravit králíka a některý moučník, míti nastřádaný malý obnos v bance, vyučiti nováčka, aby se mohl státi skautem aj.

Heslo jejich jest: Buď připraven!, odznakem hlavice šípu. Zákonů přesně sepsaných nemají. Baden-Powell, zakládaje skauty, měl na mysli ctnosti středověkých rytířů a japonských samurajů a jejich přednosti hledí svým stoupencům vštípit. Prohlásí-li skaut něco, smí to být jen pravda, o níž je přesvědčen. Lež se tresce odebráním odznaku jednou pro vždy. Skaut má býti rytířským k damám, dobročinným k chudým. Nemá uplynouti dne, aby něco dobrého nevykonal. Není-li to záchrana v neštěstí neb almužna¹⁶, nechť pomůže stařeně při přecházení frekventované ulice, posype kluzký chodník, odstraní slupku pomeranče ležící na ulici, naleje žiznivému koni vody apod. Vytrvalosti a síly musí získati rozumnou životosprávu, každodenním cvičením, sportem, otužováním, životem v táboře, spaním na tvrdém loži, vystřiháním se pití alkoholu, kouření a jiných poblouzení. Na krásných příkladech Baden-Powell ukazuje, které vlastnosti Britů vybudovaly jednu z největších říší, jaké kdy na světě existovaly, a přesvědčivě dokládá nutnost hesla: Napřed vlast, potom já – má-li tato říše vytrvati.

Baden-Powell hledí vychovati v mládeži vlastnosti starých farmářů, hraničářů a objevitelů, jejich podnikavost, energii a houževnatost, a dovede skutečně vtisknouti svou výchovu hochům zvláštní charakter, jenž bude jim na cestu životem nejlepší oporou i doporučením. U těchto hochů nelze si věru stěžovati na nechuť ku práci a netečnost k veřejným otázkám a obecnému dobru.

Skauti vesměs vyznačují se vášnivou láskou k přírodě. Práví-li Japonci, že my Evropané nemáme pochopení pro přírodu, je na tom mnoho pravdy. Mládež musí se učiti nejen znáti, ale také milovati přírodu a radovati se z jejího života. Baden-Powell učí hochy stopovati zvěř, přiblížiti se k ní, ale ne aby ji zastřelili, nýbrž aby ji pozorovali. Sběrka fotografií lesních plachých zvířat, skautem zhotovených, jest mu k největší cti, rozhodně větší než sběrka ubitých motýlů, brouků, vycpaných ptáků apod.

V prázdných dnech skauti plní londýnská musea přírodovědecká i musea vynálezů a strojů, pilně se dotazují kustodů, obkreslují si jednotlivé partie strojů a o vše jeví živý zájem. Netřebá připomínati, že záhy probouzený zájem vzbudí v zápětí i snahu něco dokonalého vytvořiti na prospěch vlastní i k dobru celku. O prázdninách konají skauti větší cesty, někdy i delší tury námořní.

Vychovávání hochů v organizaci skautů jest velmi pečlivé, zvláště na počátku. Obstarávají je jednak vůdcové družin, jednak starší soudruzi nováčkoví. Zejména vzájemné vychovávání má velikou cenu paedagogickou a je zároveň nejkrásněji rozřešenou otázkou výchovy dorostu skautského¹⁷ i nejučinnější agitací od muže k muži. Pravdou je, že i v jiných organizacích je postup podobný, ale u Skautů není to ponecháno dobré vůli jednotlivcově a náhodě, nýbrž

je povinností každého, kdo chce povýšiti, aby totiž připravil nováčka pro přijetí do organizace skautů. S otázkou intelligentních vůdců stojí i padá organizace skautů. Kdo dovede se radovati a cítiti s mládeží, kdo miluje a potřebuje pobytu v přírodě, bude tu dostatečně odměněn¹⁸.

Velikou cenu má i ta okolnost, že skauti na všechny své potřeby vydělávají si sami. I hospodáři, na jehož palouce tábořili, byť i jej uvedli do dřívějšího stavu, nabídnou své služby při správce plotu, okopávce zelenin, při žních apod. Tím vstřípí se jim vědomí vlastní síly, nutnosti svépomoci, vděčnosti¹⁹ i zdravý názor na každou práci vůbec, jehož pohříchu u nás již dávno není, i patřičná úcta k ní.

Zakladatel skautů postřehl dobře všechny slabiny anglického života a s odvahou jemu vlastní neváhá vystupovati proti nim. Je nemilosrdným vůči všemu, co dle jeho názoru stojí v cestě rozumné výchově a láme předsudky i ty pro Anglii nejchoulostivější. Posměchem stíhá odborníka – kapitána criquetu²⁰, hřiště s 22 hráči kopané, na něž nečinně dívá se 80.000 lidí, jest mu právě tak úpadkem²¹ jako arena římská s gladiatory a rozvášněnými davy.

Zbývá ještě výtku militarismu. Do krajnosti loyální, vlastenecký vojín Baden-Powell brání se jí a právem, neboť veškerých tu získaných vlastností třeba je stejně civilistovi jako vojínu. A naše stanovisko se s tím úplně stotožňuje. Které přednosti člověka ať tělesné, ať duševní nepoužije se v případě potřeby na vojně? Kdo by instituci skautů potíral výtkou militarismu, musil by brojiti stejně i proti sportu, Sokolu atd. Angličané starají se horlivě o šíření hnutí skautského i do cizích států. Činili by tak, kdyby sledovali jen cíle militaristické?

Založením organizace skautů získal si Baden-Powell nesmrtelných zásluh o výchovu mládeže Anglie. Skvělé její výsledky vylučují každou pochybnost. Zdravá, vzdělaná a ušlechtilá mládež hořící obětavou láskou k vlasti a dorůstající v řádné občany dbalé svých povinností k sobě samým, rodině i národu jest nejkrásnějším úspěchem, nejvyšším cílem výchovy.

Kdo je ve stálém styku s naší mládeží, ví, že mnohé z toho, čeho docilují v Anglii touto výchovou, jest nám ideálem stále vzdálenějším. Jsem přesvědčen, že není daleka doba, kdy půjdeme také my ať již v institucích stávajících, ať nových, v tom případě ovšem svorně s oněmi, k výsledkům nejkrásnějším touto cestou jako nezbytným doplňkem školské výchovy. Jest cestou nejjistější, neboť vychovává pro život – životem.

V historii svého národa vedle rytířstva máme ještě jiný zářící vzor skautů, vzor pro demokratický národ ještě vhodnější. Jsou to **Chodové**. Jich postavy, jako že žuly tesané, železného zdraví a vůle, lví statečnosti v obraně rodné půdy, při tom dívčí něžnosti v přírodě i v rodinách, nechť záhy ožijí v naší mládeži k prospěchu a bezpečnosti celého našeho národního života!

Sympatie, jimiž uvítány byly první mé kroky k zavedení skautského hnutí k nám, oprávnějí k naději, že čeští skauti – moderní naši Chodové záhy stanou se novou národní institucí. A plným právem. Jdouc svými cestami, cestami novými, nikomu nebude překážeti, ale všem prospěje.

Kéž najde u nás jen přátele!

JAK VZNIKLA PRVNÍ PŘÍRUČKA ČESKÝCH SKAUTŮ

Za zrod světového skautingu považujeme Baden-Powellův experimentální tábor na ostrůvku Brownsea. Teprve o půl roku později vyšla slavná kniha *Scouting for Boys* a v Anglii byla založena organizace *The Boy Scouts* – první skautská organizace na světě.

Za zrod českého junáctví považujeme Svojsíkovu cestu do Anglie „aby viděl skauting na vlastní oči“. Z tohoto obecně správného tvrzení však vyplývá, že již něco o skautingu věděl. Co předcházelo jeho cestě?

Do svého zápisníku si poznamenal, že poprvé slyšel o skautech již v roce 1909 od inž. Meilbecka. Jako tělocvikář a sokol se téměř denně s chlapci stýkal a s opravdovým zájmem se věnoval jejich celkovému rozvoji. Ještě před prázdninami 1911 byly vypracovány osnovy pro tělocvik na středních školách a v nich byl uveden jako pomůcka Lionův německý překlad *Scouting for Boys*. Další informace měl od svého švagra Dolfíčka, který v Londýně studoval. Jako informátor bývá uváděn i T. G. Masaryk, důkazy však chybí, ale zcela jistě se v té době znali. Začátkem roku 1911 vznikl skauting v jiné části Rakouska-Uherska - v polské Haliči. Tam na popud vojenských kruhů přeložil *Scouting for Boys* Andrzej Małkowski. Svojsík oba překlady znal a měl k nim výhrady, snad proto, že je provedli vojáci, kteří mohli knihu přizpůsobit svým záměrům. Svojsík byl však především pedagog a sledoval poněkud jiné cíle. A tak se rozjel 30. června přes Drážďany, Berlín, Kodaň, Malmö, Odense, Svendborg (a další skandinávská místa), aby se z norského Kristiansandu přeplavil „k bílým břehům Albionu“. Do Londýna dorazil 12. července, ale teprve v sobotu 15. července se poprvé setkal se skauty. Věnoval jim celou sobotu a neděli a zřejmě pln dojmů se hned v pondělí vrátil z Londýna, Odense (a zastávkou v Bruselu) přes Německo domů. Jeho průzkumná cesta skončila v pátek 21. července a o dva dny později byl již ve Vorlovské myslivně.

Vrátil se nadšen a zcela jistě si o skautingu udělal jasnou představu. S Dolfíčkem se pustili do překladu *Scouting for Boys* a se skupinkou místních kluků si hned některé praktiky ověřoval. Přípravoval se na propagaci nové výchovné metody a radil se s přáteli, především s prof. Čádou a Klenkou. Chystal cyklus přednášek o využití skautingu v tělesné výchově, jednal s představiteli Sokola. Na přelomu září a října začal s propagací na středoškolském kurzu pro učitele tělocviku. Přípravu na tuto přednášku pak upravil k otištění v novinách a tak 15. prosince 1911 vyšel v *Národních listech* první rozsáhlý článek o skautingu. Uvažoval o tištěné publikaci – písemně požádal Baden-Powella o svolení, ale s tím, že se nebude jednat o překlad, ale o „úpravu“. Jednal s mnoha vlivnými lidmi a odborníky, přednášel – propagoval a činil zásadní kroky. Bylo třeba nejširší veřejnosti – a především pedagogům a činovníkům tělesné výchovy podat jasnou informaci. Svůj prosincový „Feuilleton o výchově mladé Anglie“ rozšířil na dvojnásobný rozsah a tak 1. února 1912 vyšla brožurka „Český skaut – úvodem

k nové národní naší instituci“, která je vlastně cestovní zprávou o průzkumné cestě do Anglie s první úvahou, jakým směrem se vydat u nás.

Svojsík ihned rozpoznal, že tu nejde jen o rozšíření tělesné výchovy, ale o zcela zásadní nový systém výchovy mládeže. Jistě jste z textu vyčetli, že jasno měl Svojsík již na samém prahu cesty českého skautingu i to, jak správně pochopil samu podstatu skautingu. Snad vás při čtení napadne, že to byla ve své době i otevřená a fundovaná kritika stavu našeho školství a Sokola. Mnoho z toho, co tehdy napsal, platí i dnes.

Dočetli jste? - přemýšlejte alespoň chvíli o hloubce odkazu našeho zakladatele.

27. ledna 2002 Václav Nosek - Windy

EDIČNÍ POZNÁMKA

I. vydání

spatřilo světlo světa 1. února 1912. Sešit měl červenohnědou obálku se skautem v klobouku, s šátkem a holí. V textu nenajdete slovo „junák“, protože ještě nebylo jasné, jak se budou čeští skauti nazývat – uvažovalo se o „Chodech“. Ale již v květnu bylo jasné, že to budou „junáci“ a tak základní příručka již nese název Základy junáctví. Český skaut se tak stal prvním svazkem edice Knihovna Junáků – Českých skautů, kterou vydávalo Springerovo nakladatelství v Praze.

II. vydání

vyšlo opět ve Springerově nakladatelství v roce 1919. Mělo obálku pouze s textem bez ilustrace a Svojsík v něm provedl jistě korektury. Většinou šlo o nepatrné a celkem bezvýznamné jazykové a stylistické úpravy, jen na několika místech upravil, či doplnil text významově. II. vydání v závěru obsahuje posudky časopisů o knize Základy junáctví a reklamu na deset dosud vydaných publikací edice Knihovna junáků.

III. vydání

vychází v roce, kdy si připomínáme devadesáté výročí vzniku českého skautingu. Pro většinu z vás je tato prastará brožurka nedostupná a tak se díky této reedici můžete vydat „cestou k prameni“ a podívat se na opravdový úsvit junáctví. Použili jsme I. vydání bez úprav – jistě uznáte, že nebyly třeba. Provedl jsem detailní porovnání s II. vydáním a významové změny a doplnění jsem označil indexem a jsou uvedeny jako poznámky. Pro zajímavost je přetištěna i původní reklama „Hnutí za zřízení českých skautů“, protože má svoji vypovídací hodnotu. Fakt, že „junáci“ ještě neměli své jméno, dosvědčuje hlavička „... moderních Chodů česk. národa“ a informace o připravovaném návodu „Základy skautování“. Reklama též dokládá, že již v únoru 1912 měli skauti svoji kancelář.

ÚPRAVY PROVEDENÉ A. B. SVOJSÍKEM VE II. VYDÁNÍ (r. 1919)

1. navíc je uvedeno Dánsko a Švédsko
2. doplněno: ... oči spatřil výchovu skautské mládeže v přírodě, o níž...
3. doplněno: ... slyšel a jejíž některé předchůdce poznal jsem v Americe. Zajel... (!!)
4. doplněno: ... Anglie a jiných států severních, jen...
5. slovo „četách“ změněno na „družinách“
6. slovo „burských“ změněno na „hnědých“
7. slovo „kabátů“ změněno na „košil“
8. slovo „šedesát“ změněno na „čtyřicet“
9. závěr věty: ... že po návratu pustí se do práce.
10. změna na: ... postaral se o odbornou literaturu, již...
11. výměna textu: ... zpracované Drem Lionem... spolupracovníků – nahrazeno: dosti dobře zastírá militaristický ráz skautingu německého, ale nedostihuje... (!!)
12. závěr věty: ... když má snad vzniknouti nová organizace pro výchovu mládeže.
13. doplněno a upraven text od tohoto místa: ... kořenu a na podkladě systému Woodcraft amerického malíře a spisovatele E. Th. Setona a řadou svých zdravých myšlenek a názorů vytvořil vlastní způsob výchovy, jenž získal mu v celém světě tolik stoupenců. (!!)
14. změna na: ... jen jednou týdně na večer...
15. změna na: ... př. model aeroplanu...
16. změna místo „almužna“ je „péče o chudé a nešťastné“
17. text upraven: Výchova hochů... pečlivá, zvláště na počátku. Obstarává je jednak vůdce oddílu, jednak... Zejména vzájemná výchova... dorostu vůdcovského i nejučinnější...
18. závěr věty: ... bude dostatečně odměněn za čas a práci skautské mládeži věnovanou.
19. úprava dalšího textu: ... žních, hlídání ovoce a pod. Tím nejen že získávají potřebné prostředky, ale všítí se jim vědomí vlastní síly, poznají výhody svépomoci a osvojí si i zdravý...
20. doplněno: ... criquetu, jenž nic jiného nedělá, než dobře hraje svou hru, a hřiště...
21. doplněno: ... úpadkem tělesné výchovy právě tak, jako aréna...

HNUTÍ ZA ZŘÍZENÍ ČESKÝCH SKAUTŮ

MODERNÍCH CHODŮ ČESK. NÁRODA.

V nejbližší době vyjdou praktické příručky z pera propagátora tohoto hnutí, prof. Ant. B. Svojsíka:

ORGANISACE SKAUTŮ.

TÁBOŘENÍ.

PLOVÁNÍ.

SIGNALISOVÁNÍ.

STOPOVÁNÍ.

Tělesná cvičení skautů (společně s prof. J. Klenkou.)

Hry skautů (společně s prof. J. Klenkou.)

V dubnu vyjde úplný návod pro celé hnutí pod názv. „Základy skautování“, jež napsal Ant. B. Svojsík.

V dubnu a květnu uspořádán bude kurs pro výcvik vůdců družin skautských, do něhož možno každému se přihlásiti.

Veřejné přednášky se světelnými obrazy o podstatě hnutí a celém způsobu života mládeže v této organizaci uspořádají se za režijní výlohy.

Veškeré dotazy a přihlášky řídití jest na adresu

„KANCEL. ČESKÝCH SKAUTŮ“

[Ant. B. Svojsík]

v Praze II., Spálená ul. č. 11. Telefon 284.

ČESKÉ LIDOVÉ KNIHKUPECTVÍ A ANTIKVARIÁT JOSEF SPRINGER
V PRAZE I. FILIÁLKA KRÁL. VINOHRADY
TISKEM Dr. ED. GRÉGRA A SYNA
V PRAZE

